

نکات:

- ۱- مد و میانه و میانگین همواره جوگیر هستند. داده‌ها با هر عددی جمع یا در هر عددی ضرب شوند این ۳ به همان میزان تغییر می‌کنند.
- ۲- مد و میانه نسبت به اندازه‌ی داده‌ها حساسیت نشان نمی‌دهند.
- ۳- اگر تعداد داده‌ها مضرب ۴ باشد $\frac{1}{4}$ آن‌ها در ظرفیت چارک‌ها قرار می‌گیرند.
- ۴- اگر داده‌های آماری دنباله‌ی حسابی تشکیل دهند داریم: $Q_z = \bar{x} = \frac{x_{\min} + x_{\max}}{2}$ داده‌ی وسط

* روش سریع محاسبه‌ی میانگین ← عددی حدسی تعیین می‌کنیم، اختلاف داده‌ها از میانگین حدسی را جمع و بر تعداد تقسیم می‌کنیم و عدد حاصل را با میانگین حدسی جمع می‌کنیم.

$$\begin{array}{c|cccccc}
 x & 110 & 116 & 122 & 128 & 134 \\
 \hline
 \text{تعداد} & 5 & 8 & 15 & 20 & 10
 \end{array}
 \rightarrow \bar{x} = \frac{5(-12) + 8(-6) + \dots + 122}{58}$$

شاخص‌های پراکندگی

- ← هر چقدر داده‌ها از میانگین دورتر باشند میزان پراکندگی بیشتر است.
- ← دامنه‌ی تغییرات ← بعضی مواقع پراکندگی را خوب نشان نمی‌دهد. $R = x_{\max} - x_{\min}$
- ← انحراف از میانگین
- ← واریانس:
- ← اگر داده‌ها برابر باشند واریانس صفر می‌شود. واحد آن مجذور واحد داده هاست.

$$\sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$\sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^n X_i^2}{n} - \bar{x}^2$$

$$\sqrt{\sigma^2} = \sigma$$

← انحراف معیار ← واحد آن همان واحد داده هاست. $\sqrt{\sigma^2} = \sigma$

جهت مقایسه‌ی بهتر دو داده با واحد غیر یکسان واحد ندارد.

← ضریب تغییرات ← برای داده‌های مثبت تعریف می‌شود. $CV = \frac{\sigma}{\bar{x}}$

← اگر داده‌ها را با عددی + جمع کنیم CV کوچک و با عددی - جمع کنیم CV بزرگ می‌شود ولی اگر در عددی ضرب کنیم تغییر نمی‌کند.

$$\sigma^2 = \left(\frac{n^2 - 1}{12} \right) d^2$$

$$\sigma = d \sqrt{\frac{n^2 - 1}{12}}$$

← اگر داده‌ها دنباله حسابی با قدر نسبت d باشند ⇐

تغییرات در داده‌ها:

$$ax + b \begin{cases} |a| R_x \rightarrow \text{دامنه‌ی تغییرات} \\ a^2 \sigma_x^2 \rightarrow \text{واریانس} \\ |a| \sigma_x \rightarrow \text{انحراف معیار} \\ \frac{|a| \sigma}{ax + b} \rightarrow \text{ضریب تغییرات} \end{cases}$$

۱۳- فرض کنید ۲۳ داده آماری متمایز داریم. میانگین داده‌های کوچک‌تر از چارک اول $\frac{9}{8}$ و میانگین داده‌ها از خود چارک اول تا قبل از چارک سوم و ۱۸ میانگین باقی مانده داده‌ها نیز ۲۱ است. میانگین تمام این ۲۳ داده کدام است؟

- ① $\frac{11}{5}$ ② $\frac{15}{5}$ ③ ۱۷   ④ ۱۹

۱۴- میانگین و واریانس ۲۵ داده آماری به ترتیب از راست به چپ ۸ و ۶ می‌باشد. ۱۰ داده را که با میانگین برابرند از بین داده‌ها حذف می‌کنیم. ضریب تغییرات چند برابر می‌شود؟

- ① $\sqrt{\frac{10}{3}}$ ② $\sqrt{\frac{5}{3}}$ ③ $\sqrt{\frac{5}{4}}$ ④ $\sqrt{\frac{5}{8}}$

۱۵- اگر چارک سوم داده‌های $x, x+5, x+10, \dots, x+5$ برابر ۷۲ باشد، میانه کدام است؟

- ① ۵۷   ② ۶۷   ③ ۵۹   ④ ۶۱

۱۶- اگر از داده‌های آماری ۱۹، ۱۵، ۱۳، ۱۰، ۱۰، ۷، ۷، ۵، ۲، ۲، داده‌های بزرگ‌تر از چارک سوم و داده‌های بین چارک اول و دوم را حذف کنیم، ضریب تغییرات داده‌های باقی مانده کدام است؟

- ① $\frac{3\sqrt{2}}{7}$ ② $\frac{\sqrt{2}}{7}$ ③ $\frac{3\sqrt{2}}{5}$ ④ $\frac{\sqrt{2}}{5}$

۱۷- در داده‌های آماری ۹، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۲، ۶، ۳، ۸، ۸، ۶، ۴، ۳، داده‌های کمتر از چارک اول و بیشتر از چارک سوم را حذف می‌کنیم. ضریب تغییرات داده‌های باقی مانده کدام است؟

- ① $\frac{3\sqrt{2}}{7}$ ② $\frac{3\sqrt{2}}{8}$ ③ $\frac{3}{8}\sqrt{\frac{2}{7}}$ ④ $\frac{3}{7}\sqrt{\frac{2}{7}}$

۱۸- مجموع و ضریب تغییرات ۱۲ داده آماری به ترتیب برابر $\frac{1}{3}$ و ۷۲ است. اگر داده‌های ۳، ۶ و ۹ به آنان افزوده شود، واریانس ۱۵ داده جدید کدام است؟

- ① $\frac{4}{4}$ ② $\frac{4}{5}$ ③ $\frac{4}{6}$ ④ $\frac{4}{7}$

۱۹- هشت داده آماری با میانگین ۱۱ و انحراف معیار $\sqrt{10}$ داریم. اگر یک داده جدید با مقدار ۲ به آن‌ها اضافه شود واریانس کل ۹ داده حاصل تقریباً کدام است؟

- ① ۱۰   ② $\frac{12}{2}$ ③ $\frac{14}{7}$ ④ $\frac{16}{9}$

۲۰- میانگین و ضریب تغییرات داده‌های $\{x_1, x_2, x_3, 5\}$ برابر ۸ و $\frac{1}{5}$ است. مجموع مجزورات داده‌های $\{x_1, x_2, x_3\}$ کدام است؟

- ① ۳۲۴   ② ۳۲۰   ③ ۲۷۰   ④ ۲۹۵

۲۱- یک جامعه با اندازه‌ی ۱۲ و واریانس $\frac{12}{6}$ ، با جامعه‌ی دیگری به اندازه‌ی ۲۴ و واریانس $\frac{7}{2}$ ، تشکیل جامعه‌ی جدیدی داده‌اند. اگر میانگین این دو جامعه یکسان باشد، انحراف معیار جامعه‌ی جدید، کدام است؟

- ① $\frac{2}{9}$ ② ۳   ③ $\frac{3}{1}$ ④ $\frac{3}{2}$

۲۲- میانگین و واریانس ۲۹ داده آماری به ترتیب ۱۷ و ۵ می‌باشد. اگر داده‌های ۱۲ و ۱۳ و ۲۱ و ۲۲، از بین آنان حذف شوند، واریانس داده‌های باقی مانده، کدام است؟

- ① ۲/۵۲   ② ۲/۵۴   ③ ۲/۶۴   ④ ۲/۶۶

۲۳- دو نفر در یک آزمایشگاه، در ۵ روز متوالی همزمان شروع به کار کردند. امتیازات دقت کاری آنان، مطابق جدول زیر است، دقت کاری کدام بیشتر است؟

نفر اول	۷	۹	۸	۹	۷
نفر دوم	۱۰	۸	۶	۷	۹

- ① نفر اول   ② نفر دوم   ③ یکسان   ④ نیاز به اطلاعات بیشتر

۲۴- داده‌های $x_i = 1, 2, 3, 4, 5$ مفروض است. ضریب تغییرات داده‌های $u_i = 12x_i + 6$ کدام است؟

- ① ۰/۴   ② ۰/۴۸   ③ ۰/۵۲   ④ ۰/۶

۲۵- نمرات آزمون مهارت فنی دو کارگر A و B به صورت زیر است:

$A : 15, 14, 15, 16, 17, 19$
 $B : 16, 14, 17, 14, 17, 18$

دقت عمل کدام بیش تر است؟

- ① A ② B ③ یکسان   ④ غیر پیش بینی

۲۶- اگر هر یک از داده‌ها a درصد افزایش یابند، ضریب تغییرات چه تغییری می‌کند؟

- ① ثابت می‌ماند.   ② کاهش می‌یابد.   ③ افزایش می‌یابد.   ④ بستگی به a دارد.

۲۷- اگر دامنه تغییرات داده‌های $5, a-1, b-2, c-3, d-4$ برابر صفر باشد، واریانس داده‌های $\frac{c}{2} + 1395^2, \frac{b}{2} + 1395^2, \frac{a}{2} + 1395^2$ و $\frac{d}{2} + 1395^2$ کدام است؟

- ① $\frac{\sqrt{5}}{2}$ ② $\frac{5}{4}$ ③ $\frac{5}{16}$ ④ $\frac{5}{81}$

۲۸- واریانس داده‌های $16, x_1, \dots, x_3, \dots, x_5, x_6, \dots, x_9$ برابر صفر است. میانگین داده‌های $19, x_5, \dots, x_2, x_1$ کدام است؟

- ① ۱۶   ② $16/5$ ③ ۱۷   ④ ۵

۲۹- اگر انحراف ۷ داده آماری از میانگین آن‌ها، اعداد صحیح متوالی باشند، انحراف معیار چقدر است؟

- ① ۱   ② ۲   ③ ۳   ④ ۴

۳۰- در تعدادی داده آماری، واریانس و میانگین به ترتیب برابر ۴ و ۸ است. اگر داده‌ها را ۲ برابر کرده و با عدد ۴ جمع کنیم، ضریب تغییرات چه مقدار کاهش می‌یابد؟

- ① ۰/۵   ② ۰/۳   ③ ۰/۰۳   ④ ۰/۰۵